Kapsäkki

Antologia elämänmakuisista matkoista

Kapsäkki

Antologia elämänmakuisista matkoista

Tarja Halme
Tuula Heikkilä
Sanna Huhtasalo
Heikki Laitinen
Pirkko-Liisa Lähde
Ulla Mattelmäki
Sirpa Neuvonen
Markku Pirinen
Antti Poikelus
Tuula Uusitalo

Kapsäkki

Antologia elämänmakuisista matkoista

Nimikkeen automaattinen analysointi tietojen, erityisesti mallien, trendien ja korrelaatioiden, saamiseksi tekijänoikeuslain 13b § ("tekstin- ja tiedonlouhinta") mukaisesti on kielletty.

© 2026 Kirjoittajat ja Kirjaniekka

Kirjoittajaryhmän ohjaus: Tiina Laaninen
Taitto: Heikki Laitinen
Kuvat sivuilla 225–236: Tiina Laaninen
Keramiikkahahmot: Tuija Sironen
Kansi: Tuija Sironen ja Pertti Jokela

Kustantaja: Kirjaniekka, Tampere

Kirjapaino: Libri Plureos GmbH, Friedensallee 273, 22763 Hampuri, Saksa

ISBN 978-952-7675-04-5

OSA I

Klovni

Kesä oli lopuillaan. Vettä satoi kaatamalla, mutta Laurin oli silti päästävä ulos. Hän oli juuri menettänyt työpaikkansa ja rintaa puristi. Vaimo oli sanonut hänelle, ettei maailma tähän kaadu. Mutta tässä hetkessä hän tunsi silti, että hän oli kaatumaisillaan elämän painon alla.

Lauri oli työskennellyt 30 vuotta saman firman palveluksessa. Nyt oli ollut hänen vuoronsa lähteä. Hänellä oli vielä kymmenen vuotta työuraa jäljellä ennen eläkkeelle pääsyä. Häntä ahdisti jo ajatuskin työnhausta. Osaisiko hän edes hakea töitä? Joka puolella toitotettiin, etteivät yli viisikymppiset saa enää mistään töitä. Lauri puki päälleen sinisen sadetakin ja mustat saappaat. Hän varmisti, että puhelin oli takin taskussa kaiken varalta. Lauri laittoi remmin jackrusselinterrieri Wilholle ja puki tämän ylle keltaisen sadeasun. Ulko-ovelta hän huusi vaimolleen, että oli lähdössä koiran kanssa ulos.

Kadut lainehtivat sadevedestä, kun Lauri astui ulos. Hänen onnekseen liikkeellä ei ollut muita koiran ulkoiluttajia. Ei tarvinnut keskustella kenenkään kanssa. Lauri seisahtui ja nosti katseensa ylös. Sadetakin huppu putosi päästä, hän ummisti silmänsä ja tunsi, kuinka viileät sadepisarat piiskasivat hänen kasvojaan. Se tuntui yllättävän hyvältä.

Lauri havahtui puhelimensa pirinään. Hän nosti sadetakin hupun päähänsä ja tunsi, kuinka hupussa oleva vesi valui pitkin hänen selkäänsä.

Lauri löysi puhelimen taskustaan ja nosti sen märälle poskelleen. Sieltä kuului Erkin ääni:
– Hei, mitä sinä teet nyt?
– Seison koiran kanssa vesisateessa, Lauri vastasi.
– Aha. No kuule, olisiko sinulla kaksi tuntia aikaa yhteen tärkeään juttuun? Erkki kysyi. – Olet tehnyt sitä aiemminkin, niin tulit ensimmäisenä mieleen.
– No, vähän riippuu jutusta.
– Venäytin rappusissa nilkkani. Olin luvannut mennä sairaalalle klovnin hommiin ja nyt olen lähdössä lääkäriin. En haluaisi tuottaa pettymystä pienille potilaille.

Lauri hiljeni hetkeksi, ja pian Erkki sanoi:
– Jos tunnin päästä olisit pukukopillani, niin ehtisit hyvin kahdeksi lastenosastolle. Olet tuurannut minua siellä samassa paikassa ennenkin. Avain on edelleen siinä pukukoppini oven päällä.
– Kyllä kai minä sitten menen, Lauri kuuli lupaavansa.
– Hienoa! Leena on siellä sinun kanssasi ja kertoo, mitä teette. Kiitos paljon jo etukäteen! Palataan! Erkki sanoi ja sulki puhelimen.

Laurilla oli tunti aikaa valmistautua, joten hän kiirehti Wilhon kanssa takaisin kotiin. Vaihdettuaan vaatteet hän hyppäsi autoon. Hän riensi perille päästyään pukukaapille ja meikkasi peilin edessä klovnin kasvot ja puki punaisen kiharaisen peruukin päähänsä. Sitten hän kiirehti lastenosastolle, jossa Leena ja pienet potilaat jo odottivat.

Lauri esitti Leenalle toiveen, että voisi tänään esittää pantomiimia lapsille. Se olisi hänelle helpompaa. Leena väänteli pitkistä, erivärisistä ilmapalloista eläimiä. He jakoivat niitä lapsille ja

ilveilivät samalla heille hassuilla kasvoillaan. Pikkupotilaat olivat onnellisen näköisiä. Lauri tunsi tekevänsä tärkeää työtä.

Kun Lauri tuli kotiin, hän huusi iloisen tervehdyksen vaimolleen. Lauri otti eteisessä Wilho-koiran syliinsä ja sai monta märkää pusua. Vaimo huuteli keittiöstä, mihin mies oli kadonnut mitään sanomatta. Lauri laski koiran lattialle, meni keittiöön ja nappasi vaimon syleilyynsä. Vaimo alkoi nauraa. Samassa Lauri muisti, ettei ollut pessyt kasvojaan. Hän moiskautti punaisen suukon vaimonsa suulle. Siinä hetkessä hän ajatteli, että kaikki järjestyy vielä parhain päin.

Sanna Huhtasalo

Töihin sinne, töihin tänne

Aamun hiljaisuudessa talosta kuuluu herätyskellon pirinä. Valo syttyy ensin yhdessä sitten jo parissa ikkunassa. Talon isäntä Lasse napsauttaa päälle kahvinkeittimen ja ryhtyy puuron valmistukseen. Hän vilkaisee kalenteriin ja huomaa, että tänään on töissä lähipäivä toimistolla. Autonavaimen painalluksella hän saa auton lämmityksen toimimaan.

Samanaikaisesti keittiöön tupsahtavat äiti, Mari ja lakia opiskeleva Pilvi. Aamiainen maistuu kaikille. Kahvin lomassa Pilvi lukee puhelimesta viimeisiä uutisia.

– Missä se Tuuli taas viipyy? pitää kai hoputtaa, että ehtii kouluun.
Portaissa kuuluu kolinaa, ja keittiöön ryntää lukiolainen Tuuli hiukset hulmuten. Isä on lappanut tytön lautaselle puuron, jota tämä alkaa syödä. Hetken kuluttua Tuuli on jo ulkovaatteissa ja lähtee juosten kohti bussipysäkkiä ehtiäkseen kouluun.

Lasse lähtee töihinsä hieman rauhallisemmin. Mari lupaa lähettää hänelle ruokaostoslistan, sillä Lasse on luvannut käydä kotimatkalla Prismassa.

Pilvi nousee portaita yläkerran huoneeseensa. Opiskelupaikassa Rovaniemellä on ollut kovia pakkasia, Pilvillä on myötätunnosta jalassaan paksut villasukat. Mennessään hän huikkaa äidilleen:
– Tavataan lounaalla, minä voin lämmittää eilisen keiton.

Aamun etäluento kestää reippaasti yli kaksi tuntia. Luennon jälkeen notaarityössä on riittävästi pohtimista. Aihe on kiinnostava, mutta vaikea: Perinnöttömäksi julistaminen.

Mari siirtyy alakerran työhuoneeseensa, jonka leveällä pöydällä on kolme näyttöä ja saman verran läppäreitä. Työtuoli on uusi ja se on selälle lempeämpi kuin aikaisempi. Pieni vilkaisu peiliin. Puolen tunnin kuluttua alkaa työryhmän palaveri teamsissä. Siinä on määrä lyödä lukkoon seuraavat lähityöpäivät toimistolla. Työpäivä on alkanut.

Mari ja Pilvi tapaavat keittiössä lounaan merkeissä. Pilvi on saanut tiedon parin viikon takaisesta tentistä, joka on mennyt läpi. Äiti ja tytär päättävät mennä illalla kuntosalille.

Loppuiltapäivästä talo herää taas eloon. Lasse työntyy ovesta isojen ruokakassien kanssa. Tuuli ravistelee lunta kengistään ja kertoo, että hänellä on armoton nälkä ja kiire tanssiharjoituksiin. Mari huutelee alakerrasta, että töissä menee vielä ainakin puoli tuntia. Pilvi kurkkaa huoneestaan ja toteaa:
– Kai minun on sitten tehtävä ruokaa.

Iltauutisten jälkeen kaikki kokoontuvat olohuoneen sohvalle ja ottavat videopuhelun perheen esikoiselle, joka on opiskelijavaihdossa rapakon takana. Pilvi vetäytyy huoneeseensa, istuu mukavasti lepotuoliin ja alkaa kuunnella Areenasta Radion sinfoniaorkesterin konserttia. Yhden päivän matka on pulkassa.

Pirkko-Liisa Lähde

Pyörällä päästään

Pyörääkö ei kannata keksiä uudestaan? Pötypuhetta! Kärrynpyörän jälkeen keksijöiden pöydiltä on lähtenyt maailmaan yhä uusia pyöriä: väkipyöriä, maitopyöriä, hammaspyöriä – luettelo on pitkä kuin Lapin kesäyö. Mutta vasta polkupyörä käynnisti pyörien vallankumouksen.

Polkupyörä pienensi maailmaa niin, että puolisoa pääsi etsimään kotikylää kauemmiltakin tanssilavoilta. Ihminen polki uudella vauhdilla täyttämään ikiaikaista tehtäväänsä – mene ja täytä maa. Niin lähti Severikin pyörällä tansseihin ja pääsi kuin pääsikin saatolle Mulloon. Emme ehkä tässä maailman menoa ihmettelisi, ellei polkupyörää olisi keksitty.

Polkupyörät jakaantuivat aiemmin kahteen sukupuoleen, naisten- ja miestenpyöriin. Tämä epäkohta korjaantui, kun markkinoille tuli unisex-pyöriä kuten läskipyöriä, kaupunkipyöriä ja maastopyöriä. Ne olivat edelleen polkupyöriä ja vaativat liikkuakseen raskasta fyysistä ponnistelua, mutta suuri pyörämurros teki tuloaan.

Valaistuneet pellepelottomat keksivät viime vuosikymmenellä risteyttää kaksi vanhaa keksintöä: polkupyörän ja sähkön. Rasittava polkeminen tuli tarpeettomaksi, ja sähköpyörien aikakausi alkoi. EU:n ilmansuojeludirektiivit polkaisivat markkinat täyteen vauhtiin. Tutkimukset osoittivat kiistattomasti polkukauramoottoreiden lämmittävän kohtuuttomasti ilmastoa päästöillään.

Sähköpyörä säästää voimia ja ilmastoa. Erikoismalleja löytyy moneen menoon. Työsuhde-etuna liisattava työsähköpyörä lisää kierroksia oravanpyörään. Siitä löytyy vakiona tietokoneella varustettu työpiste. Uusia eri aloille kehitettyjä malleja tulee jatkuvasti markkinoille. Kustin polkemaan postipyörään on integroitu ruohonleikkuri, ja ruokaläheteille on kehitteillä sähköpyörä-pitsauuni-hybridi.

Sähköpyöräilyyn sisältyy omat vaaransa. Akkupalo vaanii, ja sen varalta kannattaa hankkia perässä vedettävä palju, johon palavan pyörän voi turvallisesti upottaa. Uusimmissa pyörämalleissa menoa siivittää moderni 24 voltin moottori, mutta kokemattoman polkijan kannattaa aloittaa 12 voltilla. Muuten voi saada pään pyörälle ja vatsan sekaisin.

Kärrynpyörästä alkanut kehitys kehittyy, insinöörit visioivat itselataavia ydinreaktorilla ja tekoälyllä varustettuja menopelejä. Teknologian mahdollisuudet ovat lopulta rajattomat. Itsenäiset tekoälypyörät pyörittävät ennusteiden mukaan ensi vuosikymmenellä tätä tellusta vapaina ihmistaakasta selässään. Kaikki eivät visioita niele, skeptikkojen mukaan ennustajilla iso pyörä heittää pahan kerran. Ihminen on sentään luomakunnan herra.

Heikki Laitinen

Pyöräilyä

Inkerin elämässä monet matkat taittuivat pyöräillen. Hän nautti hapekkaasta ilmasta, vaihtuvista maisemista ja polkemisen rytmistä, ajatusten vapaasta vaelluksesta. Isä oli ollut polkupyöräharrastuksen liikkeellepanija, kun oli opettanut tyttärensä ajamaan naistenpyörällä, joka kuului Inkerin äidille. 1950-luvulla Suomessa tuskin omia pyörämalleja lapsille löytyi.

Inkeri vei äitinsä pyörän opiskelupaikkakunnalle. Siellä Crescent-pyörä palveli uskollisesti Inkerin opintojen loppuun saakka. Vain pieni katkos tuli silloin, kun se varastettiin työharjoittelupaikan pihasta. Inkerin ilo oli suuri, kun polkupyörä löytyi hylättynä lyhtypylvään viereltä. Eipä kelvannut vanha pyörä, minulle se kelpaa, Inkeri puhisi.

1970-luvulla opiskelijat ja nuoret aikuiset kävelivät ja pyöräilivät paljon. Harvalla oli varaa omaan autoon, joukkoliikennettä oli vähän. Inkeri oli tavannut elämänsä rakkauden ja avioitunut. Mies rakasti Inkeriä, mutta myös pyöräilyä. Kesäansioillaan hän hankki itselleen ja vaimolleen upouudet vaihdepyörät, kotimaista laatutyötä.

Inkeri huristeli Tunturi-retkipyörällään onnellisena työmatkat, viikonloppujen lomaretket ja jopa matkat toiseen kaupunkiin. Hän oli innostunut tästä urheilulajista ja -välineestä. Seitsemän vaihdetta ja kapeat renkaat tekivät ajamisesta nautinnon. Ne auttoivat polkijan helposti mäen päälle.

Perhe kasvoi kolmella pikku pellavapäällä. Inkerin lepohetkiä olivat kauppareissut polkupyörällä. Ne olivat hänen omaa yksityistä aikaansa puhtaassa luonnossa maaseudulla, jossa perhe asui.

Kodin pihassa komeili kolme lasten polkupyörää, eri kokoisia, muodin mukaisissa väreissä. Inkerin Tunturi vanheni ja sen maalipinta rapistui, vaihdevaijerit löystyivät ja jarrupalat kuluivat. Lopulta pyörää ei enää kannattanut korjata. Vuosien myötä polkupyörien valmistajat olivat kehitelleet entistä parempia ja tehokkaampia kulkuvälineitä.

Ei hätää, sillä mies, joka rakasti pyöräilyä, halusi hankkia Inkerille jälleen uuden polkupyörän. Tällä kertaa se oli kauniin punainen Crescent. Tuttu pyörämerkki ja pyörän uusi tekniikka ilahduttivat vaimoa. Lapset olivat kasvaneet, ja äiti pääsi pyöräilemään milloin halusi. Uudella pyörällään hän pysyi myös miehensä mukana heidän yhteisillä retkillään.

Inkeristä tuli nuori leski. Hän putosi yksinäisyyteen kesken ihanan elämän. Nainen myi omakotitalon ja muutti kerrostaloon. Hän yritti jälleen pyöräillä, mutta huomasi, että Crescentin ajoasento ei enää sopinut hänen jäykille ja särkeville hartioilleen. Selkäkin oli kipeä. Olen pyöräilevä mummo, hän ajatteli.

Inkeri myi kauniin punaisen pyöränsä. Hän hankki kulkupelin, joka toi mieleen äidin polkupyörän lapsuudesta. Sen ohjaustanko oli korkealla. Sillä sai ajaa suoraselkäisenä, pystyasennossa. Inkeri tyytyi mummopyöräänsä. Yksinäisenä mummona hän ajeli työmatkansa. Näin kului vuosia.

Elämä tuo mukanaan joskus hienoja yllätyksiä. Ystävä kosi Inkeriä ja nainen suostui. Rakastuminen vei kivut ja säryt. Paljon muuttui Inkerin elämässä.

Myös tämä mies rakasti pyöräilyä. Hän oli hankkinut polkemista helpottamaan nykyajan keksinnön, sähköpyörän. Kun mies huomasi Inkerin mummopyörän, hän pudisteli päätään ja tuumasi, että olisihan mukavaa retkeillä yhdessä. Tuolla pelillä Inkeri ei pysyisi sähköpyörän perässä, hengästyisi, eikä jaksaisi polkea mäkiä ylös.

Muutaman päivän kuluttua Inkeri huomasi olevansa upouuden Helkama-sähköpyörän haltija. Nainen unohti mummoilumietteet, alkoi harrastaa pyöräilyä eläkepäivillään ja tuumasi, että vakka oli kantensa valinnut.

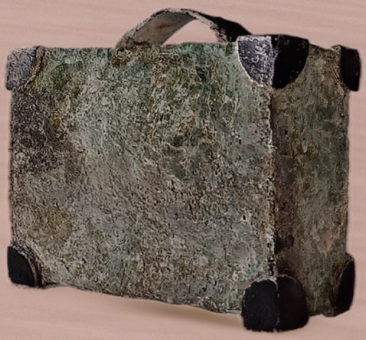
Sirpa Neuvonen

”Matka perheen kotoa Tampereelle taittui huikealla vauhdilla. Saattoi olla, että kaupunkialueelle tultaessa jotkut liikennevalot tuli ajetuksi läpi punaisten palaessa, kuljettaja ei sitä tarkalleen muistanut jälkeenpäin. Rantatunnelissa Juha ajoi jo miltei paniikin partaalla.”

On matkoja lähelle ja kauas, on lyhyitä ja pitkiä reissuja, kaverin kanssa tai yksin. Voit kävellä, patikoida, pyöräillä, mopoilla, autoilla, veneillä, matkustaa junalla tai lentää. Kaikki on mahdollista ainakin mielikuvituksessa.

Kirjan lyhyet tarinat kertovat erilaisista matkoista. Ne innostavat, virkistävät, naurattavat tai ainakin hymyilyttävät. Kirja on syntynyt Ylöjärvellä Tampereen seudun työväenopiston kirjoituskurssilla. Toivomme, että teos ilahduttaa sinua, lukijamme.

Tartu Kapsäkkiin — eikä muuta kuin menoksi!

9 789527 675045

Kirjaniekka